ΟΥΓΓΡΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΤΟΥ ZAROSLAV VRCHLICKY

Ἦταν Μάης τοῦ ἔτους 1283. Ἕνας ἀπὸ τοὺς δρόμους τῆς Φλωρεντίας ἔπλεε μέσα σὲ μιὰ θάλασσα φωτός, κάτω ἀπὸ τὸν ἀνοιξιάτικον ἥλιο. Γύρω ἀπὸ τοὺς λόφους ἐρχότανε τὸ κελάιδισμα τῶν πουλιῶν κ' ἀπὸ τοὺς κήπους ἔφτανε τὸ ἔλαφρὸ ψιθύρισμα τῶν δέντρων.

Ἀπέναντι ἀπὸ τὸ σπίτι τοῦ Φόλκο Πορτινάρι, στὴ μέση τῆς ὁδοῦ Κόρσο, στεκόταν ἕνας ψηλὸς νέος. Φοροῦσε κομψὴ μαύρη στολή, ὅπως σινήθιζαν τότε οἱ σπουδαστὲς τῶν Πανεπιστημίων καὶ βελούδινο καπέλλο.

Ὁ νέος αὐτὸς φαινόταν σὰν νὰ περίμενε κάποιον. Ἦταν ἐκεῖ σταματημένος σὰν ἀγάλμα κ' εἶχε καρφώσει τὰ μάτια του πάνω σὲ μιὰ ἀντικρινὴ τριανταφυλλιά, πλημμυρισμένη ἀπὸ ρόδα εὐωδιαστά.

Ἔξαφνα ἄνοιξε ἡ πόρτα τοῦ κήπου τοῦ Πορτινάρι καὶ βγῆκαν ἀπὸ μέσα τρεῖς γυναῖκες. Ἡ δυὸ ἦσαν ἡλικιωμένες κυρίες, φοροῦσαν μεταξωτὰ φορέματα κ' εἶχαν αὐστηρὴ φυσιογνωμία. Ἡ νέα ὅμως ποὺ συνόδευαν ἦταν μιὰ κοπέλλα χαριτωμένη, εὐκίνητη καὶ ζωηρή. Φοροῦσε ἕνα ἄσπρο φόρεμα κ' ἔμοιαζε μ' ἄγγελο τ' οὐρανοῦ.

Ὁ νέος τραβήχτηκε λίγο παράμερα κάνοντας μιὰ βαθειὰ ὑπόκλισι. Ἡ δυὸ γυναῖκες μόλις καταδέχτηκαν νὰ ἀπαντήσουν στὸ χαιρετισμό του. Ἡ κόρη χαμήλωσε τὸ ὡραῖο της κεφάλι καὶ τὸ πρόσωπό της ἔγινε ξαφνικὰ τόσο πορφυρό, ὥστε τὴν ἔκανε νὰ μοιάση μὲ τὸ λαμπρότερο ρόδο.

Ἐκείνη τὴ στιγμὴ ἀντήχησαν ἡ καμπάνες τῆς γειτονικῆς μητροπόλεως. Ἕνα κοπάδι ἀπὸ δειλὰ περιστέρια πέταξε τότε ἀπ' τὴ γῆ καὶ σὰν λευκὴ νεφέλη πέρασε ἀπάνω ἀπ' τὴν ὡραία κόρη. Κι' ὅταν αὐτὴ πάτησε τὸ κατώφλι τῆς ἐκκλησιᾶς, τὸ φτερωτό, λευκὸ σύννεφο εἶχε φύγει μακρυά.

— Θεέ μου! ψιθύρισε ὁ νέος, σαν μέσα σὲ ὄνειρο.

— Ἀ! μεσσὲρ Δάντη Ἀλιγκιέρι, ἀκούστηκε ἄξαφνα πίσω του μιὰ φωνή, τίνος τοιήματος γυρεύετε τὴ ῥίμα;

Ὁ νέος γύρισε ἀνήσυχος πρὸς τὸ μέρος ποὺ τὸν εἶχαν φωνάξει, σὰν ἄνθρωπος ποὺ τὸν ξυπνοῦν ἀπότομα ἀπὸ βαθὺν ὕπνο.

Ἀπέναντί του στεκόταν ἕνας νέος, τέλειος τύπος δανδῆ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Στὸ ἕνα του χέρι κρατοῦσε μιὰ ἀνθοδέσμη καὶ στὸ πλευρό του κρεμόταν ἀπὸ μιὰ ἀσημοκέντητη ζώνη τὸ σπαθί του.

— Σὲ καλό σου, μεσσὲρ Σίμων! ἀπάντησε ὁ Δάντης. Ἐγὼ ποτὲ μου δὲν σινηθίζω νὰ γυρεύω τὶς ῥίμες. Ἔρχονται μόνες των καὶ μὲ βρίσκουν...

— Μὲ μένα συμβαίνει τὸ ἀντίθετο. Γιὰ νὰ τελειώσω ἕνα σοννέτο πρέπει νὰ ἀγρυπνήσω ὁλόκληρη νύχτα.

— Σὲ πιστεύω, μεσσὲρ Σίμων, τοῦ εἶπε ὁ Δάντης μὲ μιὰ ἔλαφρὴ εἰρωνία. Γι' αὐτὸ καὶ διαφέρουν οἱ δρόμοι μας...

— Βέβαια. Ἐσὺ κάθεσαι ἐδῶ ξέγνοιαστος, ἐνῶ ἐγὼ εἶμαι ἐπιφορτισμένος νὰ περιμένω τὴ Βεατρίκη καὶ νὰ τὴ συνοδέψω στὸ σπίτι της, ὕστερ' ἀπὸ τὴ λειτουργία. Ἀλλὰ πρὶν πάω στὴν εἴσοδο τῆς ἐκκλησιᾶς, ἔχω καιρὸ νὰ κάμω ἕνα γῦρο στὴν πλατεία...

— Εἶσαι ἐπιφορτισμένος, εἶπες; ρώτησε ὁ Δάντης. Κι' ἀπὸ ποιόν;

— Ἀπὸ τὴν ἴδια τὴ Βεατρίκη, τὴ θυγατέρα τοῦ Φόλκο Πορτινάρι, ποὺ μοῦ ἔδωσε τὴ συγκατάθεσή της γιὰ τὸ γάμο μας, μεσσὲρ τροβαδοῦρε... Καὶ τώρα πάω νὰ τὴ συναντήσω σὰν μελλόνυμφος, σὰν εὐτυχισμένος μελλόνυμφος. Χαῖρε λοιπόν! Κι' ὅταν βρῆς τὴ ῥίμα ποὺ ζητᾶς, θυμήσου με...

Ὁ Δάντης δὲν τὸν ἄκουγε πειά. Τοῦ φαινόταν πὼς γύρω του ἁπλωνόταν ἕνα ἀπέραντο σκοτεινὸ πέλαγος. Νόμισε πὼς ἄκουσε ἕναν ὑπόκωφο τρανταγμὸ καὶ πὼς ἡ γῆ βυθιζόταν, ἐποχωροῦσε κάτω ἀπὸ τὰ πόδια του. Ὦ, ἂς τὸν κατάπινε ἡ γῆ, ἂς τὸν ρουφοῦσε, ἂς τὸν τραβοῦσε στοὺς βαθεῖς κόλπους της!...

Ἀλλὰ τίποτε ἀπ' αὐτὰ δὲν ἔγινε. Τὰ δέντρα ἐξακολουθοῦσαν νὰ ψιθυρίζουν γεμᾶτα μυστήριο, τὰ ρόδα νὰ ἐπιδεικνύουν τὴν πορφυρή τους ὀμορφιά, τὰ περιστέρια νὰ πετοῦν ἀπάνω στὶς σκεπὲς τῶν σπιτιῶν ὅπως πρῶτα.

Ὁ Δάντης ἔμενε ἀκίνητος. Θυμόταν τὴν ὀπτασία ποὺ εἶχε περάσει πρὶν ἀπὸ λίγο κι' ἔννοιωθε τὴν καρδιά του σπαραγμένη. Ἡ κόρη τῶν ὀνείρων του ἀλαφροπετοῦσε μπρός του σὰν ἄγγελος κ' ἔμοιαζε μ' ἕνα κρῖνο ἀνθισμένο ἀνάμεσα σὲ ξερὰ χορτάρια. Εἶχε ἕνα βάδισμα ρυθμικὸ καὶ λυγερὸ ποὺ θύμιζε χορό. Κι' ὁ Δάντης εἶχε τὴν ἐντύπωσι πὼς ἐκείνη τὴ στιγμὴ ὅλα, ἡ ὀμορφιὰ τῆς φύσεως, τὰ μνημεῖα τῆς πόλεως, ἡ εὐωδιές τῶν λουλουδιῶν κ' ἡ πλημμύρα τοῦ φωτός, ἐνώνονταν καὶ σχημάτιζαν ἕνα φανταστικὸ στεφάνι ποὺ περιέβαλε τὴν ὡραία κόρη...

Τώρα ὅμως ὅλα αὐτὰ εἶχαν σβυστεῖ πειά. Ἀντὶ τῆς ἀπαντήσεως ποὺ περίμενε ἀπ' τὴν ἴδια, εἶχε λάβει μιὰ ἀτάντησι ἄλλη, ἀνέλπιστη καὶ σκληρότατη, ποὺ ἀντηχοῦσε ἀκόμα στ' αὐτιά του σὰν κεραυνός.

Ἀλλὰ σὲ λίγο τὸν ἐξύπνησαν ἀπ' τὴ θλιβερὴ ὀνειροπόλησί του βήματα, φωνὲς καὶ γέλια. Ἦταν ἐκείνη! Εἶχε τελειώσει τὴν προσευχή της καὶ γύριζε ἀπ' τὴ μητρόπολι. Αὐτὴ τὴ φορὰ γύριζε ἀχτιδοβολῶντας μέσα στὸ λευκὸ φόρεμά της, ἐνῶ ἡ δυὸ μαυροφόρες τὴ συνόδευαν λιγάκι παραπίσω.

Στὸ πλευρό της ἐβάδιζε ἀγέρωχος ὁ Σίμων ντὲ Βάρδι, ὁ εὐγενὴς ποὺ εἶχε μιλήσει πρὶν ἀπὸ λίγο στὸν ποιητή. Πήγαιναν μαζὺ καὶ μιλοῦσαν σιγανά. Αὐτὴ κρατοῦσε στὸ χέρι της μιὰ ἀνθοδέσμη καὶ χαμογελοῦσε μὲ ἄφραστη γλυκύτητα. Ἡ δυὸ γηραιὲς κυρίες ἀκολουθοῦσαν σοβαρὲς καὶ καμάρωναν τὸ ζευγάρι μὲ μητρικὴ ὑπερηφάνεια.

Οἱ δυὸ νέοι ὁλοένα καὶ ζύγωναν. Ἡ συνομιλία τους γινόταν εὐκρινέστερη καὶ τὸ γέλιο τους ἀντιχοῦσε ἀργυρόηχο. Ὁ Δάντης ἤθελε νὰ φύγη ἀπὸ κεῖ, ἀλλὰ δὲν μποροῦσε...

— Εὔκολο εἶνε νὰ θεωρῆ κανεὶς τὸν ἑαυτό του εὐτυχισμένο, ὅταν ὅλα τοῦ χαμογελοῦν, ἔλεγε ἡ νέα ἀπαντῶντας, φαίνεται, στὸ μνηστῆρα της.

Καὶ μὲ μιὰ φωνή, στὴν ὁποία ὁ ποιητὴς ξεχώριζε καθαρὰ τὴ συγκίνησί της, ἐπρόσθεσε:

— Στὴν εὐτυχία μας ὅμως δὲν πρέπει νὰ λησμονοῦμε κ' ἐκείνους ποὺ τὴ στεροῦνται... Αὐτὸ εἶνε μιὰ πρᾶξι εὐγενικιὰ καὶ μεγάλη...

— Δὲν σὲ καταλαβαίνω, τῆς εἶπε ὁ Σίμων. Ποιὸν ἄλλον πρέπει νὰ σκεφτόμαστε ἐμεῖς;

Εἶχαν φτάσει πειὰ μπρὸς στὴν τριανταφυλλιὰ καὶ γιὰ μιὰ στιγμὴ σταμάτησαν.

— Ἐκείνους ποὺ πονοῦν, ἐκείνους ποὺ πονοῦν... εἶπε ἡ Βεατρίκη σιγανά.

Καὶ πρὶν ἀκόμα ὁ Σίμων ντὲ Βάρδι προλάβη νὰ μαντέψη τί ἐννοοῦσε ἡ κόρη, αὐτὴ ἔσκυψε, ἔκοψε τὸ ὡραιότερο ρόδο τῆς τριανταφυλλιᾶς καὶ μὲ χαμηλωμένα βλέφαρα τὸ πρόσφερε στὸν ποιητὴ μὲ μιὰ ἄπειρη γλυκύτητα, χωρὶς ν' ἀνταλλάξουν οὔτε λέξι.

Ἔπειτα προχώρησε μὲ τὴ συνοδεία της καὶ μπῆκε στὸ μέγαρό της.

Ὁ Δάντης, ὅταν ἔμεινε μόνος στὴν πλατεία, ἔφερε στὰ χείλη του τὸ λαμπρὸ ὁλοπόρφυρο ρόδο τῆς νέας καὶ τὸ φίλησε μ' εὐλάβεια. Τὸ θεωροῦσε σὰν ἱερὸ κειμήλιο, γιατί εἶχε δεχτεῖ τὸ γλυκὸ βλέμμα της, ὅπου ἔλαμπε ἕνα δάκρυ θεῖας ἀγάπης καὶ ἄπειρης συμπόνιας.

Ὁ Δάντης Ἀλιγκιέρι ἔμεινε ἀκόμα ἀρκετὰ ἀντίκρυ στὸ σπίτι τοῦ Φόλκο Πορτινάρι, μὴ μπορῶντας νὰ ἀποσύρη τὴ ματιά του ἀπ' τὸ εὐλογημένο ἄνθος.

Ἐνῶ ὅμως τὸ παρατηροῦσε μὲ τὰ μάτια τῆς φλογισμένης φαντασίας του, τοῦ φάνηκε πὼς τὰ φύλλα του ἔπεφταν κάτω καὶ στροβιλίζονταν σὲ μιὰ τρομερὴ πρωτοφανῆ ἄβυσσο.

Εἶδε τότε ν' ἀνοίγεται κάτω ἀπ' τὸ ρόδο, στὴ σκοτεινὴ ἀπελπισία τῆς ψυχῆς του, ἕνα ἀπέραντο βάραθρο, ἕνας τόπος αἰωνίων βασάνων, μιὰ εἰκόνα ὅμοια μὲ τὴν κόλασι ποὺ κόχλαζε μέσα στὴν καρδιά του καὶ τὸν ἔκαιγε μὲ χίλιες φωτιές...

Τὰ δάκρυά του ἔπεφταν τώρα θερμὰ πάνω στὸ ρόδο. Στάλαζαν σὰν πρωϊνὴ δροσιά, ἐξαγνιστικὴ κ' εὐεργετική. Γιὰ μιὰ στιγμὴ τοῦ φάνηκε πὼς τὸ φλογισμένο ρόδο χλώμασε, ἔλαμψε μὲ μιὰ παράδοξη λευκότητα κ' ἄρχισε νὰ μεγαλώνη, νὰ μεγαλώνη παίρνοντας τεράστιο σχῆμα...

Σὲ λίγο κάθε φύλλο τοῦ παραδεισιακοῦ αὐτοῦ λουλουδιοῦ ἀντιπροσώπευε τὸ θρόνο ἑνὸς ἁγίου. Τὸ κέντρο του ἀποτελοῦσε ἕνα φλογερὸ χείμαρρο κ' ἐκεῖ καθόταν ἀπάνω σὲ θρόνο ἡ Ἀγάπη, ἡ δύναμι ποὺ κινεῖ στὸ διάστημα τ' ἀστέρια.

Ἔξαφνα προβάλλει ἀπὸ κάπου ἡ Βεατρίκη. Πηγαίνει πρὸς τὸ μέρος του μὲ τὸ χαμόγελο στὰ χείλη. Στὸ χέρι της κρατεῖ ἕνα δάφνινο στεφάνι ποὺ τὸ κάθε του φύλλο εἶν' ἕνα ἀστέρι.

ΟΜΙΛΟΥΝ ΟΙ ΔΙΑΠΡΕΠΕΙΣ ΕΛΛΗΝΕΣ

ΤΟ ΑΞΙΩΜΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΤΟΥΣ

Τί ἀπαντᾶ ὁ κ. Καμπούρογλους. Ἡ ἀλήθεια καὶ τὸ ψέμμα. Τὸ ἀξίωμα ἢ μᾶλλον τὰ ἀξιώματα ἢ καλύτερα τὰ... ὑπαξιώματα τοῦ ποιητοῦ κ. Μαλακάση. Τί λέγει ὁ κ. Καφαντάρης. Ἡ ἠθικὲς ἀρχὲς καὶ τὸ καθῆκον. Ἡ ἀπάντησις τοῦ κ. Πλαστήρα. Ὁ κ. Λάσκαρης καὶ ἡ δικαιοσύνη. Τί ἀπαντᾶ ὁ κ. Βλάχος. Ἡ... ἐπιφυλάξεις του. Τί λένε οἱ κ. κ. Χόρν, Δάφνης, Βουτιερίδης καὶ Τέμπρος.

Ὁ κ. Στ. Δάφνης

Συνεχίζομε καὶ σήμερα τὴν τόσον ἐνδιαφέρουσαν ἔρευνά μας, τὴν ὁποία ἀρχίσαμε ἀπὸ τοῦ προηγουμένου φύλλου.

Πράκειται—ὅπως ξέρετε τειά—γιὰ τὸ ἀξίωμα τῆς ζωῆς τῶν ἐξεχόντων στὴν πολιτική, στὴ φιλολογία, στὴν καλλιτεχνία, στὶς ἐπιστῆμες Ἑλλήνων.

Ποιὸ εἶνε τὸ ἀξίωμα τῆς ζωῆς ἑνὸς ἑκάστου;

Ποιά ἡ πίστις του;

Ποιὸ τὸ ἰδανικό του;

Στὸ προηγούμενο φῦλλο ἐδημοσιεύσαμε τὶς ἀπαντήσεις τῶν κ.κ. Σπ. Μερκούρη, Σπ. Μελᾶ, Δοξιάδη, Γ. Ἰακωβίδη, Σ. Σκάπη, Θ. Σιναδινοῦ, Θ. Βορέα, Παύλου Νιρβάνα, Θ. Θωμοπούλου κλπ.

Ἰδοὺ ἡ νέες ἀπαντήσεις.

Ὁμιλεῖ πρῶτος ὁ γνωστὸς λόγιος καὶ ἱστορικός, ὁ ἀγαπητὸς καὶ σεβαστός μας συνεργάτης κ. Δ. ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥΣ.

Νὰ ἡ ἀπάντησίς του στὸ σχετικὸ ἐρώτημα τοῦ «Μπουκέτου»: «Ποιὸ εἶνε τὸ ἀξίωμα τῆς ζωῆς σας;»

—«*Νὰ μὴ λέγω ψέμματα*, γράφει ὁ κ. Καμπούρογλους, *ὅταν δὲ ἡ ἀλήθεια βλάπτει, τότε νὰ σιωπῶ*».

* * *

Ὁ ποιητὴς καὶ ἐκλεκτὸς συνεργάτης μας κ. ΜΙΛΤ. ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ μᾶς ἔστειλε τὴν ἑξῆς ἀπάντησι:

—«*Τὸ ἀξίωμά μου;..... Ὑπάλληλος στὴ Βιβλιοθήκη τῆς Βουλῆς!....*

»*Δὲν ἔχω δηλαδὴ κανένα ἀξίωμα στὴ ζωή, ἐπειδὴ κι' ἡ ἴδια ἡ ζωή, κατὰ τὴ γνώμη μου, εἶνε ἀνωτέρα καὶ κατωτέρα ἀξιωμάτων, δὲν ἔχει ἀξιώματα.*

»*Δὲν ἀναγνωρίζω κατὰ συνέπειαν ἄλλα ἀξιώματα ἀπὸ τὰ δημόσια καὶ γι' αὐτὸ σᾶς ἀπάντησα καὶ παραπάνω πὼς εἰμαι ὑπάλληλος. Ἔγραψα καὶ ποιήματα ἄλλοτε καὶ πεζά, εἰμαι καὶ πρόεδρος τῆς Λέσχης τῶν Καλλιτεχνῶν, ἀλλ' αὐτὰ δὲν ἀποτελοῦν, νομίζω, ἀξιώματα, εἶνε μᾶλλον... ὑ π-α ξ ι ώ μ α τ α, εἶμαι δηλαδὴ... ὑ π α ξ ι ω μ α τ ι κ ό ς!...*

»*Τί ἄλλο νὰ σᾶς ἀπαντήσω; Σᾶς ἔδωσα μιὰν ἀπάντησι ἄνευ ἀξιώσεων. Ὑποθέτω πὼς εἶνε ἀρκετή...*»

* * *

Ὁ τέως Πρωθυπουργὸς καὶ ἀρχηγὸς τοῦ Κόμματος τῶν Προοδευτικῶν Φιλελευθέρων κ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ, εἶχε τὴν καλοσύνη νὰ μᾶς στείλη τὴν ἑξῆς ἀπάντησι:

—«*Τρέφω ὀλίγην συμπάθειαν πρὸς τὰ «ἀξιώματα» οἱουδήποτε εἴδους. Μία ἐνδόμυχος πίστις πρὸς τὰς ἠθικὰς ἀρχὰς καὶ ἡ φιλότιμος προσπάθεια πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ καθήκοντος ἠμποροῦν νὰ ἐξηγήσουν τὴν σταδιοδρομίαν πολλῶν πολιτικῶν*».

* * *

Ὁ ἀρχηγὸς τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 22, στρατηγὸς κ. ΝΙΚ. ΠΛΑΣΤΗΡΑΣ, εἶχεν ἐπάσης τὴν καλοσύνη νὰ μᾶς στείλη ἐγγράφως τὸ ἀξίωμα τῆς ζωῆς του. Ἰδοὺ αὐτό:

«*Ἐπίστευα πάντοτε ὅτι τὴν ἀποτελεσματικωτέραν δρᾶσιν ἐν τῇ ζωῇ ἐπιτυγχάνει ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ἐν παντὶ καὶ πάντοτε παρέχει ἑαυτὸν ζωντανὸν παράδειγμα. Εἶνε τοῦτο τὸ ἄριστον μέσον, διὰ τοῦ ὁποίου δύναται νὰ ἐξασκήσῃ γοητείαν, νὰ κατακτήσῃ ψυχὰς καὶ νὰ παρασύρῃ εἰς ἀγαθὰς ὁμαδικὰς δράσεις*».

* * *

Ὁ γνωστὸς θεατρικὸς συγγραφεὺς καὶ μέλος τοῦ Διοικ. Συμβουλίου τοῦ Ἐθν. Θεάτρου κ. ΝΙΚ. ΛΑΣΚΑΡΗΣ, ἐκλεκτὸς καὶ ἀγαπητὸς συνεργάτης τοῦ «Μπουκέτου», μᾶς ἀτηφήνε τὴν κάτωθι λακωνικὴ ἀπάντησι, στὸ ἐρώτημα γιὰ τὸ ἀξίωμα τῆς ζωῆς του:

—«*Ὅτι ἐν δικαιοσύνῃ συλλήβδην πᾶσα ἀρετὴ ἐστί*».

* * *

Ὁ διευθυντὴς τῆς «Καθημερινῆς» καὶ πνευματώδης συγγραφεὺς κ. ΓΕΩΡΓ. ΒΛΑΧΟΣ, ἀπάντησε στὸ ἐρώτημά μας ὡς ἑξῆς:

—«*Μὲ βάζετε εἰς δύσκολον θέσιν. Καὶ σᾶς ὁμολογῶ ὅτι ἑκουσίως μου δὲν μπαίνω πειά. Ἂν ἀπαντήσω εἰς τὸ ἐρώτημά σας κάπως ἐλαφρά, θὰ παρουσιασθῶ ὡς σύγχρονος κύριος φρονῶν ὅτι αἱ ἀρχαὶ καὶ οἱ ἠθικοὶ νόμοι ἀποτελοῦν ὑποθέσεις ἐκτὸς τοῦ συρμοῦ. Ἂν σᾶς ἀπαντήσω σοβαρὰ καὶ σᾶς εἴπω ὅτι ἀρχή μου εἶνε νὰ κάμνω εἰς τὴν ζωήν μου αὐτὸ ἢ ἐκεῖνο, θὰ ἐκτεθῶ εἰς ἀνόητον αὐτοδιαφήμισιν, τὴν ὁποίαν οὔτε ἐγὼ θὰ συγχωρήσω εἰς τὸν ἑαυτόν μου, οὔτε οἱ ἀναγνῶσται σας εἰς ἐμέ: Ἀρχή μου λοιπὸν εἶνε—ἀφοῦ ἐπιμένετε—νὰ μὴν εἶμαι ἀνόητος!...*»

* * *

Ὁ ποιητὴς κ. ἐκλεκτὸς συνεργάτης μας κ. ΣΤΕΦ. ΔΑΦΝΗΣ, μᾶς ἔδωσε τὴν ἀκόλουθη ἀπάντησι:

—«*Τὸ πολυτιμώτερο ποὺ ἔχει ὁ ἄνθρωπος εἶνε ἡ ἀξιοπρέπεια. Εἶνε ἡ ἱερὴ παρακαταθήκη, ποὺ τοῦδωσε ὁ Θεός, γιὰ νὰ τὴ φέρῃ λευκὴ κι' ἀμόλυντη ὡς στὸν τάφο.*

»*Αὐτὸ εἶνε τὸ ἀξίωμά μου στὴ Ζωή. Τὸ ἴδιο καὶ στὴν Τέχνη*».

* * *

Ὁ θεατρικὸς συγγραφεὺς κ. ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΧΟΡΝ ἀπάντησε ὡς ἑξῆς στὸ ἐρώτημά σας:

—«*Φίλε μου, ἀλλάζω ζωὲς ὅπως ἀλλάζω καὶ ροῦχα. Λοιπόν, καταλαβαίνεις πὼς ἀφοῦ δὲν ἔχω καθωρισμένη ζωὴ δὲν μπορῶ νἄχω καὶ καθωρισμένο ἀξίωμα. Τώρα μάλιστα ποὺ τὰ ροῦχα εἶνε ἀκριβά, μπορῶ νὰ σοῦ πῶ πὼς μὲ τὰ ἴδια ροῦχα ἔχω ζήσει πολλὲς ζωές. Μ' ἄλλους λόγους ζῶ μὲ τὴ θεατρική μου φαντασία καὶ ἀφίνω τὸ κῦμα νὰ μὲ πηγαίνῃ ὅπου θέλει. Δὲν ὁρίζω ἐγὼ τὴ ζωή μου, μὰ τὴν ὁρίζει ἡ φαντασία μου. Ἐννοεῖς λοιπὸν πὼς τὸ ἀξίωμά μου εἶνε νὰ μὴν ἔχω κανένα ἀξίωμα*»!...

* * *

Ὁ ποιητὴς κ. ΗΛΙΑΣ ΒΟΥΤΙΕΡΙΔΗΣ ἀπάντησε στὸ ἐρώτημα τοῦ «Μπουκέτου» διὰ τῶν κατωτέρω:

—«*Φιλοσοφικὸ ἀντίκρυσμα τῆς ζωῆς σ' ὅλα της τὰ καθέκαστα μὲ τὸ στοχασμὸ πὼς ὅλα μιὰ μέρα θὰ τελειώσουν γιὰ πάντα. Κι' ἀπ' τὴν ἄλλη μεριά, δουλειά, δουλειά, δουλειά... Δηλαδή, θέλω νὰ πῶ πὼς ἀπὸ παιδὶ δὲν ἄφησα μέρα νὰ περάσῃ, χωρὶς νὰ διαβάσω ἢ νὰ γράψω*».

* * *

Τέλος ὁ γλύπτης κ. ΜΙΧ. ΤΟΜΠΡΟΣ μᾶς ἔστειλε τὴν παρακάτω ἀπάντησι:

—«*Δὲν ἔχω κανένα ἀξίωμα. Τὸ μόνον ποὺ κατάλαβα εἶνε ὁ ἀνθρωπισμός μου. Ἡ θρησκεία καὶ ὁ πολιτισμὸς τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων μὲ ἔπεισαν ὅτι ἡ κακία εἶνε ἔργον τῶν ἀδυνάτων. Ὁ χαρακτὴρ καὶ ἡ ἀνατροφὴ τῶν γονέων μου ὑπάρχει στὸ αἷμα μου, καὶ ἂν ἔχω κάτι ὡς ἀξίωμα πραγματικῶς, εἶνε ὅτι οἱ γονεῖς μου ἔκλιναν ὑπερήφανοι πρὸς τὸν θάνατον*».

* * *

Ὁ λογογράφος καὶ ἐκλεκτὸς συνεργάτης μας κ. ΓΡΗΓ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ, ἀπάντησε ὡς ἑξῆς στὸ ἐρώτημα τοῦ «Μπουκέτου»:

—«*Τὸ ἀξίωμα τῆς ζωῆς μου; Ἰδού: «Δ ε ῖ ἐ ρ γ ά ζ ε σ θ α ι ἕ ω ς ἡ μ έ ρ α ἐ σ τ ί». Αὐτὸ τὸ ρητὸ τοῦ Εὐαγγελίου ἔκαμα ἀ ξ ί ω μ α τῆς ζωῆς μου. Ὅσο ἤμουν στὴ Ζάκυνθο, τὸ εἶχα γραμμένο στὸν τοῖχο, ἀπάνω ἀπ' τὸ τραπέζι τῆς ἐργασίας μου, ὅπως ὁ Zola εἶχε στὸ μάρμαρο τοῦ τζακιοῦ του: «Nulla dies sine linea». Καὶ πραγματικῶς, ἐργαζόμουν μόνον τὴν ἡμέρα. Ἅμα ἔπεφτε ὁ ἥλιος, τἄφινα ὅλα κι' ἔβγαινα ἔξω σὰν τὸ νυχτοποῦλι. Ἀλλ' ἀφ' ὅτου ἦλθα στὴν Ἀθήνα, τὸ ἀ ξ ί ω μ ά μου δὲν τὸ ξανάγραψα πουθενά, γιατί δὲν θἄταν πειὰ ἡ κυριολεξία: Στὴν Ἀθήνα ἔπρεπε νὰ ἐργάζωμαι καὶ ἡμέρα καὶ νύχτα. Κι' αὐτὸ κάνω ὡς σήμερα*».

* * *

Ὁ θεατρικὸς συγγραφεὺς κ. Ι. ΔΕΛΗΚΑΤΕΡΙΝΗΣ μᾶς ἀπάντησε ὡς ἑξῆς:

—«*Τὸ ἀξίωμα τῆς ζωῆς μου; Ἡ Τύχη!*»

Μ' ἄλλους λόγους, ὁ κ. Δελῃκατερίνης δὲν πιστεύει στ' ἀξιώματα. Εἶνε μοιρολάτρης. «Μοῖρα ἄγει», ποὺ λέει καὶ κάποιο ἀρχαῖο λόγιο.

ΣΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ: Νέες ἀπαντήσεις.

Ὁ κ. Ν. Λάσκαρης
(Γελοιογραφία Ν. Καστανάκη)

Ὁ κ. Δ. Γρ. Καμπούρογλους

Ὁ κ. Π. Νιρβάνας

—Μέσα στὸ ἄπειρο διάστημα ἀντηχεῖ τώρα, σὰν κελάρυσμα νεροῦ, ἡ φωνὴ μυριάδων ἀγγέλων:

—Ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος! Ἀλληλούϊα, ἀλληλούϊα!...

Μ' ἕνα παράφορο κίνημα ὁ Δάντης Ἀλιγκιέρι ἔφερε τὸ ρόδο στὰ χείλη του.

Κι' αὐτὴ τὴ στιγμὴ αἰσθάνθηκε νὰ ἀναβρύζῃ ἀπὸ μέσα του ἡ πρώτη σύλληψη τοῦ θείου ποιήματός του ποὺ τὸν ἀνύψωσε μαγικὰ πάνω ἀπ' τὴν ἀνθρώπινη ἀθλιότητα καὶ τὸν παρηγόρησε μὲ τὸ παραπάνω γιὰ τὴν πληγὴ τῆς καρδιᾶς του καὶ γιὰ τὴν προδοσία τῆς πατρίδας του.

Ἀλλὰ τὴν ἴδια στιγμὴ, χωρὶς νὰ τὸν ἀντιληφθῇ ὁ ποιητής, ἕνας νέος ζωγράφος ποὺ ἔτυχε νὰ περνάῃ ἀπὸ κεῖ καὶ τὸν εἶδε, στάθηκε ἐκστατικὸς γιὰ νὰ ἀποτυπώσῃ στὴν ψυχή του τὴν ὑπέροχη εἰκόνα τοῦ ἐμπνευσμένου ποιητοῦ καὶ νὰ τὴν παραδώσῃ κατόπιν στὶς ἑπόμενες γενεὲς τῶν θαυμαστῶν του.

Ὁ ζωγράφος αὐτὸς ἦταν ὁ Τζιόττο!

Κι' ἡ εἰκόνα τοῦ Δάντη σώζεται ἀκόμα καὶ σήμερα ὑπέροχη, ἄφθαστη, ἀριστουργηματική...

JAROSLAV VRCHLICKY